

pravné, bylo rovněž rozhodujícím rozlišovati, zdaž práce umělce v poměru k práci na díle vykonané živnostníkem má převahu čili nic.

Co se týče důležité otázky o hranicích mezi sochařstvím a kamenictvím, učinila liberecká obchodní a živnostenská komora toto dobrozdání: »Hranice mezi oběma živnostmi leží přirozeně v tom, že sochaři jest provésti veškerý figurální a ornamentální práce, kdežto kamenník spracovává kameny u všemožné předměty stavební a potřební, pokud do nich nezapadá se práce okrasná, jako jsou: římsy, schody, krytby, sloupy, pásy podokenní, plotny, kvádry, břevnoví atd. Dlužno tedy sochaři jako práci vlastního oboru ponechati ryjectví, figury, ornamenty všech druhů atd. Celkem ovšem nezbytno doznati, že obtížno jest vytknouti přesnou hranici a že by nebylo nic tak choulostivým, jako lpěti úzkostlivě na hranici libovolně stanovené a brániti kamenníku ve snaze po vytvoření plodů vyšších obstihujících tu i tam umění, a s druhé strany odsouditi kamenníka k tomu, aby pořizoval každou jednoduchou práci, které potřebuje sochař jako přípravy k umělecké činnosti své.«

III. Daně.

Výtvarní umělci nejsou dani výdělkové podrobeni. Avšak dvorská kancelář (dek. ze dne 19. října 1813 č. 1188 vyhlášený čes. gub. dekretem č. 38.964) stanoví: »Byť i občanští sochaři zhusta mohli býti počítáni mezi umělce, provozují přece jen živnost, poněvadž jich zaměstnání méně má za účel uspokojiti vkus umělecký, hovic spíše zvláštním potřebám v různých poměrech občanské společnosti, a proto podléhají dani výdělkové.« Také dle nového zákona o dani výdělkové z r. 1896 sluší míti za to, že sochaři podrobeni jsou obecné dani výdělkové a to tím spíše, poněvadž jich § 2 cit. zák. nevyjímá a § 3 téhož zák. od povinnosti daňové neosvobozuje.

O vlastnictví k vytvořenému dílu uměleckému a o zákonné ochraně vlastnictví toho viz nyní zák. ze dne 26. prosince 1895 č. 197 ř. z. Která díla zákon tento chrániti chce, uvádí § 1 a vykládající jej § 4 cit. zák. Podrobnosti viz ve čl. »Právo autorské«.

Souboj.

I. Dějinný vývoj a význam.

Jakýsi druh souboje vyskytl se již ve starověku, kdež mnohdy zdoluhavé války, nerozhodné bitvy a pod. zápasem samotných vojevůdců byly ukončeny. O souboji ve smyslu dnešním, totiž jako prostředku sloužícím k vyrovnání urážky na cti, nevěděli však staří národové ničeho. Tento vyvinul se nejspíše ze staroněmeckého odpovědnictví; ten, jehož právo bylo porušeno, musel si s mečem v ruce zadostučinění zjednat. Ovšem středověký boj za čest nedál se ještě v dokonalých formách souboje, jež ve Španělsku se vyvinuly, avšak již ordály, msta a odpovědnictví se zakládaly vůbec na principu zjednatí si za utrpěné porušení práva osobní zadostučinění.

O oprávněnosti souboje byly vedeny četné spory. Souboj jest nejen sám o sobě ústavem nemorálním a právu se přičítám, nýbrž sluší jej též bezpodmínečně zavrhovati, pokládá-li se za jakýsi atribut cti stavovské. Tím méně lze schvalovati stanovisko, že toliko jisté stavy čestné spory mohou jedině soubojem vyřizovati nebo že často zcela nahodilý výsledek souboje má za zadostučinění se považovati. Souboj sluší tudíž vším právem zavrhovati a také se proti němu všeobecný odpor stále vzмáhá, tak že

v nejnovější době dokonce sám německý císař Vilém II. se uchopil iniciativy v tom směru, aby souboj mezi důstojníky byl nahrazen zavedením čestných soudů. Příčinu toho, že odstranění souboje přes to v krátké době nelze očekávat, sluší hledati též v tom, že trestní zákon v mnohých případech naproti jistým urážkám toliko nedostatečné ochrany poskytuje, tak na př. vůči osobám chráněným parlamentární immunitou.

II. Pojem dle platného práva.

Zločinu souboje se dopouští, kdo z jakékoli příčiny k půtce (boji) se smrtícími zbraněmi vybízí a kdo na toto vyzvání k půtce se dostaví (§ 158 tr. z.). Souboj řídí se určitými pravidly, jež se během času vyvinuly; o volbě zbraní se obě strany předem dohodnou. Cílem souboje jest obdržeti nebo dáti zadostučinění za urážku skutečnou nebo domnělou. Jest to tudíž jistá forma svémocného vyřízení sporu, pročež zákonodárce pokládá souboj, jelikož se tudíž přičí zásadám právního řádu, za trestuhodné vzepření se proti právu a zákonu, dle nichž jest jedině řádný soudce povolán urážky na cti komukoli způsobené trestati.

Se soubojem jest příbuzný t. zv. *rencontre*, kterýž se od souboje liší tím, že boj se provede ihned na místě bez dalších formálností; obyčejné studentské půtky však nespádají pod pojem souboje, poněvadž při nich schází podstatná známka souboje »smrtící zbraně« a sluší tudíž tělesná poškození neb usmrcení při nich povstala trestati dle ostatních ustanovení trestného zákona. Kromě vyzývatele a vyzvaného jsou při souboji účastníci jako vedlejší osoby ještě sekundanti (svědkové), jež si každý duelant zvolí a kteří vystupují od okamžiku, kdy se urážka stala, až do skončení souboje mezi protivníky jako prostředníci, zejména v příčině volby zbraní, určení místa, času a způsobu souboje, počtů a jeho konce a t. d.

III. Tresty.

Rak. tr. zákon jedná o souboji v §§ 158—165. Souboj se třece jako zločin a sice:

1. Když neměl za následek zranění žalářem od 6 měsíců do 1 roku, v případě zranění však od 1 do 5 let.

2. Měl-li však souboj za následek těžké poškození na těle, které mělo v zápětí ztrátu nebo trvalé oslabení tělesného orgánu, stálou chorobu, ustavičnou nezpůsobilost k povolání nebo pomatení mysli (§ 156), třece se souboj těžkým žalářem od 5 do 10 let.

3. Vzešla-li ze souboje smrt některého z protivníků, má pachatel býti potrestán těžkým žalářem od 10 do 20 let.

4. Účastníky souboje jsou:

a) ten, kdo k vyzvání nebo ke skutečnému dostavení se k souboji vybízel nebo jinak úmyslně působil;

b) kdo tomu, jenž se k souboji nechtěl dostaviti, opovržením vyhrožoval neb opovržení na jevo dal;

c) účastníky jsou konečně svědkové při souboji (sekundanti).

Trest ve všech těchto případech na účastenství v souboji jest žalář od 6 měsíců do 1 roku, byl-li vliv účastníka zvláště důležitý, nebo měl-li souboj v zápětí poranění nebo smrt, od 1 do 5 let.

IV. Beztrestnost souboje nastává:

1. pro vyzývatele, jestliže se k souboji nedostaví;

2. pro tohoto jakož i pro vyzvaného, když se sice k souboji dostavili, avšak před počítím jeho od souboje dobrovolně ustoupili;

3. pro všechny ostatní spoluvinníky, když se opravdově vynasnažili, aby soupeři od souboje dobrovolně ustoupili a se souboje skutečně sešlo.

V. Souboj dle trestního zákona vojenského (§§ 437 až 444).

1. Souboj jako zločin: Vojenský tr. zák. obsahuje v podstatě tatáž trestní ustanovení o souboji jako civilní tr. zák., stanoví však, což souvisí s povahou tohoto zákona, též na souboj přísnější tresty, než civilní tr. zák., vyjímajíc § 440, dle něhož odchylkou od § 161 civ. tr. z. pro případ, že ze souboje vzešla smrt některého odpůrce, pachatel podléhá trestu žaláře od 5 až do 10 let, tudíž trestu mírnějšímu než dle § 161 civ. zák. tr.; směřovala-li však již původně úmluva na usmrcení některého z odpůrců, těžký žalář od 10 do 20 let. Trestu podléhá dále samostatný velitel, jenž zvěděl o chystaném souboji, opominul jemu zabrániti, ačkoli tak mohl učiniti; rovněž i soudce vojenský, který nezavede s osobou jeho pravomoci podrobenou trestní řízení, ačkoli o tom nabyt vědomosti, že se trestného skutku v tomto směru dopustila (§ 447).

2. Jako přečin se trestá souboj, jestliže důstojník někoho na souboj vyzval, aniž by však k souboji skutečně došlo; tento přečin se trestá vězením od 1 do 3 měsíců. Dopustil-li se však první urážky, budiž, lze-li mu přičítati zločin utržení na cti nebo urážku na cti, potrestán dle §§ 97 a 98 a kromě toho odsouzen do tuhého vězení na dobu tří až šesti měsíců; dle důležitosti okolností může býti uznáno též na propuštění ze služby (§ 602). (Viz čl. Obrana cti vojenské, Rada důstojnická čestná, Rencontre.)

Soudci.

I. Pojem a druhy soudců.

Soudci nazýváme osoby od státní moci k tomu ustanovené, aby právomoc státu příslušející jménem státu vykonávaly. Podle obsahu své moci a velikosti svého oprávnění dělí se osoby tyto:

1. na soudce samostatné a

2. soudce pomocné čili soudcovské úředníky pomocné (§§ 1—3 z. o s. org.).

K soudcům samostatným počítati jest všechny úředníky soudcovské, již povolání jsou vykonávati samostatně všechny funkce, jež úřad soudcovský jim svěřený s sebou přináší, zejména předsebráti všechny úkony právomoci sporné i nesporné, civilní i trestní a všechny záležitosti právní rozhodovati (§ 3 posl. odst. z. o s. org. a contr.).

Soudcovští úředníci pomocní jsou oni, kterým sice všechny úkony právomoci civilní i trestní svěřeny býti mohou, kteří však jsou vyloučení ze soudcovského rozhodování té které záležitosti (§ 3 odst. 2 z. o s. org.). Tak zejména mohou soudcovští úředníci pomocní přípravná vyřízení pro soudce samostatné vypracovati (§ 196 odst. 1 j. ř.), trestní vyšetřování vésti (§ 3 odst. 2 z. o s. org.) (auskultanti však vyšetřujícími soudci býti nesmí) a úkony soudců dožádaných a zmocněných prováděti (§ 3 cit.).

Přihlíží-li se k jednotlivým kategoriím hierarchie úřednické, patří vždýcky k soudcům samostatným:

1. presidenti a vicepresidenti všech soudů sborových,